

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „3.—“; „4.50“
za četrt leta „1.50“; „2.25“
Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 5 nov.,
v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.
Na naročbe brez priložene naročnine se upravištvo ne ozira.

EDINOST

si dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglašit in oznanila se račune po 7 nov. vrstica v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javna zahvala, osmrtnice itd. se račune po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravištvo v ulici Carintia 28. Odpriete reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinost je moč.“

Eppur si muove.

Svetlika se ne bô. Zlato rumena zora, prodirajoč nočne tmene, naznanja nam prijetno jutro na narodnem našem polji. Tržaški Slovenci se čedalje bolj zavedajo svoje narodnosti, čedalje bolj delujejo narodu v korist. Ustanavljajo se vedno nova društva, katera pričajo o narodni zavesti svojih stanoviteljev. V teku par let ustanovila se je tu v mestu podružnica sv. Cirila in Metoda pri sv. Ivanu in v Barkovlji tudi ista. V Barkovlji oglašilo se je pevsko društvo „Adrija“. A ni dovolj, da se društva le ustanovijo, treba je je tudi vstrajno vzdrževati in do sedaj so omenjena društva (izvzemši najnovejša, koja se niso mogla skazati), delovala in napredovala. Udeležili smo se tu pa tam uže marsikatero veselice, koja so nam podala razna naša društva in reči smemo, da je bil uspeh vedno povoljen.

Med raznimi slovenskimi društvi v Trstu odlikuje se posebno telovadno društvo Sokol. Česar ni to storilo v več letih, naredilo je v nekaj mesecih. V tem času skrbel je marljivi odbor, da se je društvo začelo okretno gibati in vzbujati. Napravilo je par izletov v okolico in za časa 25letnice ljublj. Sokola zleteli so tudi naši brzkroli Sokoli v belo Ljubljano. Da so enaki izleti posebne koristi za naš narod, mora pač vsakdo priznati, kajti z njimi se zbujajo in spodbujajo narodna zavest mej spečim ali mlačnem narodom in se uničuje pogibeljna semena, koja seje z marljivo roko sovražna stranka.

Pred kratkim časom omislil si je naš Sokol nov odsek in sicer dramatičen. Da bi se bilo ustanovilo takoj dramatično društvo, bilo bi ne kaj pametno, kajti ne ve se, bode-li dovolj sposobnih in delujočih moči, bode-li one vstrajne in bode-li dovolj materialne podpore? Hvalevredno je tedaj bilo, da je naš vrli Sokol hotel poskusiti in prevzel na svoje rame odgovornost onega poskusa.

Udje dramatičnega odseka vadili so se nekaj časa in odbor je sklenil napraviti pri-

priem sokolovem jour-fixu javno poskusnjo, da bi sodilo občinstvo, da-li je bila ta nova ideja dobra in je-li obrodila uže kaj sadu. Dne 14. t. m. priredil se je torej dotični jour-fix v prostorih „hotela Evropa“ in radostnim srcem pač moramo priznati, da je bil uspeh — sijajen. Občinstvo je bilo najprijetneje iznenadjeno. Mesto vaporeda navadnih jour-fixov, vrstil se je prizor za prizorom, ki je gledalce čedalje bolj in bolj vnel, razveseljeval, navduševal. — — —

Gospod K. pozdravi občinstvo s krepkim govorom, povdarjajoč namen današnjega večera. Govoru so sledile razne točke. Izvrtstni čit. kvartet i drugi pevci razveseljevali so naša ušesa i naša srca z ubranim petjem. Igra „Domači prepri“, ki je bila takó rekoč središče i namen veselice, je dobro izpadla. Veleznana g. Anica je igrala s svojo navadno gracio in pristrčnostjo ter očarala gledalce. Hudomušni sosed g. K. je našel svojo ulogo kaj dobro ter prouzročil občen smeh i veselje. Gospod K., ki je igral ulogo soprega, rešil je svoj del tudi povoljno. Sploh moramo reči, da je predstava pričala o marljivosti igralcev, ki so se v malem času izvežbali v svojih ulogah.

Godbena pieca, koja je sviral g. A. na gosli in spremljal na klavirju g. K., prestavila je poslušalce v više sfere. Divna melodija pretresla je vse živce človeškega srca in g. A. umeje takó umeteljno ubirati strune, da se duh nehote dviguje in pozablja, da je njegov dom le tu na zemlji.

Kaj pa naj rečemo o kupletu „Mizar“, kojega je predaval vrli in humoristični gospod G. spremljan na klavirju pog. B? Dovtipni in šaljni oni prizor je spravil občinstvo v skoraj razposajeno veselje. Gospod G. pa zna poslušalce tako zabavati, da se spremené ure v minute in ako bi mu hoteli izreči zahvalo za ves trud in mujo, našli ne bi primerne besede.

Ko pa je prišla na vrsto poslednja točka „Židovski kvartet“, doseglo je občno veselje svoj vrhunec. Občinstvo ni moglo dalje se zadrževati in slišati je bilo le

brup in glasen smeh, da se je komaj razumelo, kaj nosati židje pojô. A zadostoval je njih komičen pogled, da je pouzročil čez mero smeha i hrupnega veselja. Vsi so bili preanečeni in v najvišji meri oveseljeni in ko se je slišalo še par izvrstnih zborov, razšli so se gostje — vse veselo in židane volje. Izreči moramo pač srčno hvalo marljivemu odseku, ker nam je priredil tako zabaven večer, koji nam ne pojde tako hitro iz spomina. V prvi vrsti gre pa zahvala gg. K. i G., katerima je šinila v glavo izvrstna misel ustanoviti v Trstu dram. društvo. Njih trudu pri izvršitvi njih ideje moramo biti hvaležni. Vendar ni še dovolj, ako skazujemo svojo hvaležnost le z jezikom, marveč moramo jo tudi dejansko dokazati, da smo vneti za njih stvar. Pristopiti moramo mi vsi vsak po svoji moči njima na pomoč in ako si bomo vzajemno pomagali in vstrajno delovali, bomo mogli s časom ustanoviti pravo dramatično društvo. Prva stopnja v dosego te svrhe se je uže storila. A pri začetku ne smemo ostati, marveč marljivo in krepko stopati naprej. Začetek je uže storjen in to je najtežavnejše, saj „ogni principio è difficile“, rekel bi Italijan in ker je bil njegov začetek povoljen, da, skoro nepričakovano, smemo se pač še boljega nadejati, ker

„Zora puca, bit' èe dana.“

Dušan.

Občni zbor

tržaške moške podružnice družbe sv. Cirila in Metoda dné 7. aprila 1889.

(Konec.)

Oblastvo je dovolilo na to prošnjo, da g. Delkin poučuje na našej šoli do konca decembra meseca, g. Hrasta pa ni imenovalo voditeljem, temveč naložilo, da si po tej dobi najdemo učitelja-vodjo. Kriza bila je zatorej s tem zečasno rešena. Vodstvo podružnice našlo si je o pravem času učitelja iz južne Štajerske, kateri je bil slučajno na dopustu in kateri je prevzel po novem letu poduk. Toda ta učitelj je moral odpotovati in zatorej je

V.

Groga je še vedno zahajal h Kotnikovim. Ker sta bila z Ančinim očetom prijatelja in znanca uže od nekaj, skoro ni dvomil, da doseže svoj namen. Tudi ljudem to prepogosto obiskovanje ni ostalo dolgo več skrito. Našli so mu takoj uzrok.

Bila je jasna noč o mlaju. Pozno je uže, — pri Kotnikovih imajo še luč, četudi so duri uže zaprte. Toda čujmo! Nekdo prihaja znotraj k vratim. Znani, precej močni glasovi prihajajo iz veže. Vrata se odpre in prikaže se — župan Groga, za njim pa Kotnik s svetilnico, oba uže jako zgovorna.

„Lahko noč, Šimen!“

„Lahko noč, Groga! Bog Te obvaruj!“

„Da, Bog Te obvaruj! Jutri pridem in razodenem sam hčerki Tvoji najin ukrep!“ Kotnik stopi nekoliko za njim, ugasne luč ter ga prime za ramo, rekoč:

„Ne bo zadovoljna, saj veš, mlada dekleta imajo rade one, ki jim znajo prijetno na srce govoriti; le taki so jim po

nastopil na njegovo mesto g. M. Kamušič. Poleg teh učiteljskih kriz pa je imela podružnica še mnogih neprilik z magistratom zaradi urnika ter boriti se proti silam, katere so želeli mladi zavod v kalu zadušiti.

Načelnistvo si je po svoji najbolji moči prizadevalo odstraniti zadržke in nasprotstva ter ohraniti zavod, ki nam je v Trstu tako potreben. Naš trud ni bil zastoj; ohranili smo šolo, katerej je brez dvojbe osigurana bodočnost! V I. razredu imamo letos 69 otrok obojega spola, v vrtu pa 40. Prihodnje šolsko leto odpre se drugi razred; vodstvo je uže razpisalo učiteljske službe (ter bode v kratkem imenovalo učitelje. Slavno vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda je spoznalo važnost slovenskih šol v Trstu ter krepko podpira naša prizadevanja, za kar mu tu izrekamo najiskrenejšo zahvalo.

Družbi sv. Cirila in Metoda zapala je v Trstu velika in prevažna naloga vzbujati in krepiti narodno zavest in v narodnem duhu odgajati naš narastaj. Nje ideja se je sicer zelo ukorenila in razširila mej nami, a vender ne šteje še naša podružnica toliko članov, kolikor bi morala. Vsak kolikor nas je, mora skrbeti za to, da pridobiva družba vedno novih udov, novih podpornikov. Tu moramo združiti vse svoje moči ter na vso moč delati, da se ubranimo tujstvu, ki nas tlači s svojim kapitalom in svojo silo. Da pa vender napredujemo, kaže nam baš preteklo leto, v katerem se je nabralo gl. 738.87½ samo radodarnih doneskov. To nam je vesel dokaz, da se širi v vseh krogih narodna zavest ter da čedalje bolj spoznavamo svoje potrebe. Stopajmo dalje po tej poti, dokler ne prodere naša ideja v zadnjo kmetško koč, dokler ljubezen do naroda ne ogreje srce slehernega delavca!

Potem omenja zasluge pok. rodoljuba g. Lovre Žvaba, katerega spomin počasti zbor z „Slava“-klicem. Dalje izraža najsrčnejšo zahvalo plemenitej gospej Neureuterjovej iz Prage, katera se je o vsakej priliki izkazala velikodušna prijateljica

volji. Midva sva tudi bila mlada. Vender upam, èe je mati ne —“

„Molči“, pravi Groga, „ko bom zopet voljen županom, proslavim novo izvolitev s tem, da Ančko pripeljem kot mlado županko na svoj dom.“ Zdaj potegne lahna sapica in z bližnjega zida pade nekaj kakor — koš. Kotnik in Groga nista tega opazila. Zato župan nadaljuje:

„In potem — pristopi bližje in pošepeta svojemu tovarišu na uho — „moral te bom vikati“.

„Beži no, beži“, dé Kotnik, „prestara sva uže za take ceremonije, sicer si pa ti župan“.

Izreki soglasno: „bomo videli“, ločita se — vsak s svojimi nadejami.

Kotnik je zaprl vrata, še so odmevale njegove stopinje na cesto, ko se vzdigne izza bližnjega zida dolga in znana postava Matije Krošnjarja; pobravši koš, stopa na bližnji hribee domov, mrmraje in grozeč se: „Kurji vaščan, ne boš je dobil in plot boš moral podreti. Jaz, jaz skrbim za to!“ (Dalje prih.)

PODLISTEK.

Sprememba v Kurji Vasi.

Spisal Ivo Trošt.

(Dalje.)

„Da, istina! Pogodili ste mnenje moje; kmalu boste župan.“ „Zato“ — nadaljuje nagajivo — „smelo trdim, da ste Vi uže morali kedaj čutiti slaj ljubezni, ker ste ravnokar tako navdušeno izražali misli svoje o romantiki takih večerov.“

„Smelo trdim, gospica, da ste na napačni poti glede mene. Nisem še okusil ljubezni slaja, ni še čutilo srce moje onih sladkih in kakor pravijo — grenkih bolečin ali — —“

„Ali, ali“ — seže mu v besedo — „vender pravite: ali; zakaj niste dovršili stavka s „punktom?“

„Gospodična Ančika, za to ker ljubim, a ne vem, da-li sem ljubljen!“ . . . Čutil je, da se njena ročica trese v njegovi in da je po vsem životu neko-

liko vznemirjena. Vedela je izvestno, kaj pride sedaj. — — — Oh te ženske!

„Oh gospica!“

„Kaj Anton?“

„Ančika, jaz Te ljubim! Odkar sem Te spoznal, bila si moja miljenka.“ — Tesneje se je oprijela njegove roke, skoro obesila se na-njo ter mu ljubko gledala v oko. — — — Ne navajamo vse daljne govornice in omenimo le toliko, da se je govorilo, kakor obično med zaljubljenim, t. j., o tisočerihi ničevih predmetih, kateri pa v očeh zaljubljenih pomenjajo več, nego ves svet s svojimi težnjami in vsakdanjimi bridkostimi.

Tega sladkega raja večnost je minila, ko je nekaj zasumelo v cestni ograji blizu Kotnikovih. Dekla ja je čakala uže pri vratih, ker se je bala brez gospodarjeve hčere domov. Ko se začudi, da je ni bilo tako dolgo, utolaži jo Ančika z energično-tajinstvenim: „Tiho!“

Zaljubljenca ločila sta se s srčnim veseljem, da sta se sporazumela, toda v strahu, da njeno ljubezen kdo ovadi.

naroda slovenskega sploh, posebno pa naše podružnice. Enak lep vzgled slovenske vzajemnosti pokazali so vrli češki „Sokoli“, kateri so o priliki 25letnice ljublj. „Sokola“ na svojem potovanju v Benetke nabrali izdatno svojo v korist naše podružnice. Zahvaljuje se tudi vsem slavnim društvom, katera v pušicah nabirajo doneske za družbo, v prvej vrsti Slovanskej čitalnici tržaške, katera je v tem oziru vedno vsem ostalim društvom na čelu ter gosp. M. V. Živicu, kateri je vedno z redko ljubeznijo deloval v prid družbe.

Konečno izraža nadejo, da bode skora mogoče prirediti s pomočjo vseh slovenskih društev tržaških velikansko veselico, katere čisti dohodek bode o znanej požrtvovalnosti naših Slovencev izvestno vrgel lepo podporo družbi sv. Cirila in Metoda!

Vodstvo naše podružnice je v vrlih rokah in ono nam ja samo ob sebi jamstvo, da dosežemo v Trstu cilj, katerega si je stavila družba na čelno, t. j.: da si ohranimo svoj rod in dom! V to nam pomoz Bog!

Občni zbor

del. podp. družba dne 14. aprila 1889.
(Konec.)

Kakor vsako leto, tako je tudi v minolem letu nabiral odbor večkrat milodare za revne ali pa za ponesrečene ude, katerim se je pomagalo o velikih nesrečah.

Društvene perve podučeval je redno društveni pečovodja, ali opomniti se mora, da udje družva, posebno mlajši, slabo marijo za petje, katero pa je jako potrebno za društveno naobrazbo in mejsebojno spoznavanje. —

Iz poročila blagajnikovnega posnemamo: Možkemu oddelku ostaje gotovine koncem leta 1888. 13.395 gl. 20 kr., v pokojninskem zalogu 6.902 gl. 06 kr.; ženskemu oddelku v pokojninskem zalogu 519 gl. 15 kr., vsled proračuna vtegnilo pa bi društveno premoženje narasti v možkem oddelku na 18.729 gl. 67 kr. in v ženskem na 3.180 gl. 87 kr.

Predsednik poziva zatem II. tajnika, g. Fr. Polića, naj poroča o potrebi prevestrojenja društvenih pravil v smislu novega zakona glede zavarovanja delavcev. — V svojem uvodnem govoru povdarja g. tajnik neobhodno potrebo spremembe v korist družabnikov, omenja, da se je načrt novih pravil temeljito proučeval v odborovih sejah in zatorej more zboru z mirno vestjo priporočiti, naj vse točke nespremenjene odobri, da se morejo nova pravila predložiti brez zamude vis. c. kr. vladi v potrjenje. Prečita zboru posamezne točke, dostavljajoč k vsakej svoje razjasnjujoče opazke. Zbor je načrt premenjenih pravil soglasno vsprejel. — Član g. Hvastja stavil je pozneje še predlog glede spremembe jednega starih, ostalih §§. društvenih pravil, toda predlog moral se je odkloniti ozirom na zahteve novega zakona.

Na to vršila se je volitev odbora, katere izid smo že objavili.

Na novo izvoljeni predsednik g. M. Mandić zahvali se konečno vsem družabnikom in družabnicam na pozornosti, s katero so sledili razpravi posameznih točk, preide nadalje na prisrčno udanost, katero izkazuje vsi avstrijski Slovani ob vsakej priliki svojemu vladarju in zatorej pozivlja zbrane družabnike, da vskliknejo svojemu očetovskemu cesarju Franu Josipu I. trikratni „Živio!“ Uprav trenetični odziv bil je dokaz, da je g. predsednik govoril vsem navzočim iz srca. — Ko se je občinstvo pomirilo, izreče svojo zahvalo v imenu zbora sl. društvu „Austria“, katero je blagovoljno odstopilo svoje prostore občnemu zboru. Vsi navzoči priznajo svojo hvaležnost s „živila“-klici. — H koncu opominja članove vnovič na mir in slogo ter vstrajno delovanje v splošni prosphe družva.

Iz vsega srca želimo tudi mi in z nami izvestno vsi nepristranski tržaški Slovenci, da napreduje društvo v mejsebojni slogi in spravi ter nam ostane vsem mogočna zaslonba slovenskega življa v Trstu.

Govor državnega poslanca dr. Ferjančiča

v državnem zboru 11. marca 1889.
(Dalje.)

V Trstu je prebivalstvo slovensko prava raja glede na magistrat. Tu ne poznajo drugega deželnega slovenskega jezika; kdor ne zna italijanski, pri tržaškem magistratu nič ne opravi. Če se uloži „slovenska uloga“, se zavrne. Meritorično se take uloge ne rešijo. Nedavno postavil se je na tamošnjem pokopališču spomenik nedavno umrlemu domoljubu in se je zabranilo na spomenik napraviti slovenski napis, kateri bi obsegal dan, mesec in leto rojstva in smrti dotičnika v slovenščini. (Čujte! Čujte! na desnici.) Ko se je za to prosilo s slovensko ulogo, se je zavrnila z opazko, da je ne razumijo in kaj modro je namestništvo reklo, da se s tem ni rušil zakon. Kaka je bila usoda s slovensko šolo, katero je zastopala „Edinost“, je znano. Osnovala se je privatna šola in tudi ta je bila italijanskim listom trn v peti; in srečno so dosegli, da je ta šola še več dni ostala zaprta, ko se je uže bilo naznanilo, da se otvori.

V okolici strežejo tako imenovani „kapovili“ magistratu.

Vsako selo v okolici je nekda volilo svojega župana na tri leta. Sedaj pa magistrat nastavlja kapovile in se ne briga za mnjenja in želje prebivalstva, in nastavlja ne najboljše, temveč najvoljnije, one namreč, ki se dajo rabiti za njegove namene, ali bolje rečeno, ki se dajo zlorabiti.

Kako je pri sodiščih, spada sicer v pravosodni resort. Pa je znana stvar, da se posebno pred porotniki s Slovincem obravnava le po tolmačih in kako da znajo oblastva proti porotnikom ubrati pravo struno, to dokazuje dodatek, ki se nahaja v notii policijskega ravnateljstva Tržaškega o zatožencu, uredniku nekega hrvatskega lista. Tu je brati v notii neko politično kvasenje; pravi se na konci (čita:): „V Trstu nema druge službe kot duhovnik, kakor da slednji dan čita svojo plačano mašo; dohodki „Naše Sloge“, katero izdaja, ne bodo baš sijajni: navezan je zatorej na subvencijo, katere vir ni težko najti.“

To izjavo je zatoženec takoj najbolje označil z „oficijozno infamijo“. Mi smo zaradi tega interpelovali visoko vlado, pa še nismo dobili odgovora in bi vlado nujno prosili zanj.

Tudi jaz moram izjaviti, kakor je že storil jeden moj rojak, da mi v Trstu in na Primorskem strogo ločimo italijanski patrijotični element od iredentovskega. Italijansko-patrijotični element mi ravno tako spoštujemo, kakor člane druge narodnosti, katera nam ne odreka spoštovanja. Mi se borimo le proti iredenti, s katero vlada kaj prizanesljivo postopa. Iredenta je precej nov izraz; ko sem jaz študiral, še ni bil v rabi. Iredenta se je v svojem blesku pokazala 1882. leta povodom razstave in utelesenje njeno bil je Oberdank. Ko se je imel postaviti spomenik povodom 500 letnice, od kar je Trst zjedinjen s habsburško monarhijo, počila je blizu razstavišča petarda in lahko v Trstu slišiš, da temu spomeniku ne bode sojen dolg obstanek. Pred očmi vlade uživajo Italijani iz „kraljestva“, katerih je v Trstu kacic 15.000, vse mogoče prednosti od občine Tržaške in magistrata. Uradniki sicer niso, ker niso državljani, toda občina kakor je

Trst, ima še mnogo drugih mest in služeb, pri katerih se dobro izhaja in le pogledjte, koliko je tujcev na teh mestih. Domačini, posebno če so Slovani, vsprejmejo se le, če svojo narodnost izdajo in svoj jezik zataje. Nam rekajo tujci „Sciavi“, oni so pa „bratje iz kraljestva“. (Konec prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Vlada dela sedaj na vse kriplje, da zgotovi vse instrukcije o izvrševanju novega vojnega zakona. Do sedaj je izdelan navod, kako naj se vrše vojaški nabori. To je se ve da tudi nujno treba; druga leta so bili nabori o tem času uže davno vsi opravljeni. Tudi določbe o častniških ispitih in o postopanju z dobrovoljci so uže objavljene. Vsak, kdor hoče služiti kot dobrovoljec ob svojih troških, moral je izvršiti 8. gimnazijalni ali 7. realni razred, ali pa izšolati se na katerim drugim, srednjim šolam enakoveljavnem zavodu. Kdor hoče služiti na državne troške, mora izvršiti te šole s povprek odličnimi redi. Kot dobrovoljci smejo služiti tudi vsi oni, ki so se podvrgli posebnemu ispitu ter ga prebili z dobrim vspehom. Dobrovoljniški ispit se polaga pred posebno komisijo, katerej predsednik je divizijskega generalnega štaba načelnik, dva profesorja srednjih šol in dva častnika, ki poučujeta na kakej kadetske ali vojne šoli. Pravico podvreči se temu ispitu ima vsak do 1. dne marca meseca onega leta, v katerem je ispolnil 21. leto svoje dobe. Enoletnike na svoje troške prevzame država v svojo oskrbo, ako jej plačajo zato 174 gl. Ako bi se kdo, ki ima sicer veselje do učenja, skazal za častniško mesto sposobnim, ima pravico služiti na državne troške. Enoletniki smejo nastop službe za nekoliko let odnesti, smejo si voliti polk in vojno vrsto, nikdor pa ne mesta, v katerem hoče služiti. Tudi vojno vrsto smejo izbrati samo tako, za katero so sposobni. Prošnjo za dovoljenje služiti kot enoletniki morajo uložiti pri okrajnem glavarstvu do konca februarja onega leta, ko so pozvani k naboru. Kot enoletniki se smejo pa priglasiti tudi še pred naborno komisijo, predno je še zdravnik pregledal; na vse pozneje uložene prošnje se vojaška oblastva ne morejo ozirati. — Kdor hoče služiti na državne troške, mora priložiti svoji prošnji potrdilo županskega urada, da so njegove imovinske razmere res take, da ne more drugače služiti in dokazati tudi, kako se je do sedaj šolal. Okrajno glavarstvo mora tudi dokazati, da prositelj in njega sorodniki ne morejo plačati 174 gl. Prošnji mora priložiti tudi spričevalo nravnosti.

„Grazer Volksblatt“ je prinesel vest, da je desnica državnega zbora obljubila podpirati Liechtensteinov predlog, da bode zbornici kmalo predložen in da brzkone prodere. „Narodni Listy“ so na to začeli nov boj proti konfesionalni šoli. Nadejajo se, da se mej vsemi češkimi poslanci ne najde mož, ki bi se potegnil za Liechtensteinovo šolo. „Hlas Naroda“, glasilo Staročeške stranke pa pravi, da se mora ves češki narod ustati proti novodobni šoli ter zahtevati samoupravo dežel. Pravo, dajati šolske zakone, mora biti povrneno deželam! — Staročeška stranka izgubi o prihodnjih deželnozborskih volitvah mnogo mandatov, katere pridobe Mladočehi.

Hrvatski nuncij je uže izdelan ter bode kmalo predložen ogerski vladi. Dr. Falk je izvoljen, da izdela proti-nuncij. Ker bode pa v ogerskem državnem zboru še le proračunska razprava in se koncem maja meseca sestanejo še le delegacije, ne bode mogel izvršiti svojega dela do konca avgusta. Ban je hotel, naj bi se bilo to zgodilo uže maja meseca, da bi bil mogel v jeseni predložiti saboru izdelek regnikolarne komisije.

Vnanje dežele.

Iz Peterburga javljajo, da je bil odšel turkestanski guverner Rosenbach na carjevo povelje na afgansko mejo, da prouči tamošnje odnose. Rosenbach je ruskej vladi sporočil, da ni treba pomnožiti vojske v onih krajih, kakor je prej nameravala. Na prošnjo bokarskega kana osnuje ruska vlada v Bokari podružnico ruske državne banke.

Belgrajski „Narodni dnevnik“ poroča, da se kraljica Natalija povrne nadalje v treh tednih na Srbsko, da obišče sina. Srbski poslanik v Berlinu, g. Milan Kristić, bode odpozvan ter pride drugi na njegovo mesto. — Predsednik srbskega ministertva Sava Gruić odposlal je vsem zastopnikom srbskim na tujih dvorih okrožnico, v katerej razlaga namere sedanje srbske vlade. Okrožnica pravi, da teče uže tretje leto, kar ni bil skupštini predložen državni proračun, da ga potrdi in da je za tekoče leto po zakonu veljaven le oni, ki je bil potrjen pred tremi leti. Po tem proračunu bi imela Srbija letos 7 milijonov primankljaja. Sedanja vlada pa si je postavila za dačo, zboljšati državne finance, rešiti se deficita in čim preje poplačati dolgove. Odkupila je najprej tabačni monopol ter hoče povzdignoti tudi na drugi način državne dohodke, troške pa znižati. Finančni minister je storil uže zato potrebne korake. Njega spretnosti se je tudi zahvaliti, da Srbija ni trpela nobene škode o polomu pariške banke „Comptoir d'Escompte“. — Poslaništva v Rimu, v Atenah in Londonu ostanejo prazna, da se s tem kaj prihrani. Tudi vojno ministertvo je zelo omejilo svoj proračun. Finančno stanje se je uže sedaj zboljšalo, vrednost srbskih papirjev je poskočila, zaupanje v Srbijo je doma in na tujem večje po zvršeni promeni na prestolu. —

Da Nemci Slované sovražijo, je pač stara stvar; kako daleč pa sega to sovrašтво, priča nam nakana, skleniti z kitajsko vlado pogodbo zaradi kolonizacije nekih nemških pristanišč z Kitajci. V teh pristaniščih so bili do sedaj Poljaki, kjer so živeli kot delavci in podvzetniki. Ker je Nemci niso mogli ispodjesti drugače, pogajajo se sedaj z Kitajci, da se oni nasele v njih mestih ter ispodrinejo nepriljubljeni jim slovanski živeli.

Angleška zbornica je pred Velikonočjo rešila proračun. Dovolila je, da se mornarica pomnoži za 70 vojnih ladij, katerih zgradba bode stala 215 milijonov goldinarjev. — Liberalna Parnellova stranka je predlagala nezaupnico sedanjemu ministertvu, katero je večina zavrgla. Gladstonova stranka si pridobiva čedalje več privržencev in je zmaga la še pri zadnjih dopolnilnih volitvah.

Kakor da bi Italijani ne bili še dovolj tepeni v Afriki, hočejo sedaj zasesti Asmaro. Criapi predloži v kratkem to vprašanje zbornici. Vojna operacija bi pričela pa še le v jeseni, ker je po leti zaradi prevelike vročine nemogoča. To bode zopet zastoj zavržen denar, doma bodo pa Italijani lakote umirali!

DOPISI.

Iz tržaške okolice dne 22. aprila. Akopprav imamo dan na dan novih dokazov nestrpljivosti in zagrizenosti lahonske, čeprav v vsakem lahonskem migljaju proti nam slovenskim občanom vidimo zgolj gnjev in sovrašтво na nas, toliko v duševnem, kolikor tudi v gmotnem obziru — vendar še nahajamo po okolici in v mestu slovenskih zanikernežev, ki pomagajo Lahonom do prestolov — ter jih, osobito o volitvah podpirajo.

Skušnja je pač dobra učiteljica, ali ona proti nezavednosti in zatelebanosti ničesar ne opravi. Ako pridigaš nekaterim našim ljudem o narodnih pravicah, o potrebi narodnega šolstva in slovenščine v javnih uradih, — čudno te pogledajo in

se ti nekako „nevedno“ smejejo. Ako jim pripoveduješ, koliko škode prihaja slovenskim prebivalcem okolice in mesta od lahonskih poslancev in svetovalcev v mestnem zboru, ki so si jih sami izvolili, ne verujejo ti, kajti preveč so najvni in ne vidijo pred očmi.

Ponašajo se ti celo nekateri s tem, da so njimi izvoljeni „učeni“ ljudje, celo „dohtarji“ ali plemenitega stanu, v tem ko so slovenski kandidati splošno priprosti kmetje ali pa kmetijski sinovi, ki so si vedeli pribaviti kakšno vpljivnejše mesto, ne da bi jim bilo treba mestnega tlaka tolči in „stancariti“. Nam pa so priprosti „kmetijski sinovi“ ljubši, nego vsi „dohtarji“ na magistratu, zato se naadam, da se jih bomo znali o priliki ogibati. Dandanes nam se rogajo oni, — toda kdo ve, da li se ne bliža uže dan povračila??

Domače vesti.

† Matej Cigale.

Na Dunaju umrl je baš pred velikonočnimi prazniki slovenski učenjak in rodoljub, vladni svetnik Cigale. Zasluge Cigalejeve na polju slovenskega književstva so neprecenljive; kajti smelo trdimo, da je bil on eden izmed prvih, kateri je deloval neumorno na to, da se naša mila materinščina povzdigne na isto stopnjo razvoja, kakor vsi ostali kulturni jeziki.

Matej Cigale rodil se je dne 2. septembra 1819. l. v Dolenjih Lomih pri Črnem Vrhu nad Idrijo. Šolal se je v Črnem Vrhu, v Idriji in v Gorici. Leta 1841. in 1842. bil je v ljubljanskem semenišču, potem je šel na vsučilišče v Gradec, zatem na Dunaj. Leta 1845. dovršil je pravniške studije in l. 1847. je vstopil v prakso pri mestno-deželnem sodišču v Gorici, l. 1848. pa je napravil v Celovcu ispit za sodništvo. Radi gmotnih svojih razmer pa ni vstopil kot sodnik brezplačno v drž. službo, ampak preselil se je v Ljubljano, kjer je uredoval preko leto dnij „Slovenijo“. Leta 1849. pozvalo ga je ministerstvo na Dunaj, kjer je dne 1. novembra 1849. leta izšel pod njegovim uredništvom prvi list državnega zakonika v slovenskem jeziku, v katerej službi je ostal do konca svojih dnij. Poleg tega izdal je l. 1853. prevod civilnega zakona, preložil okoli 40 letnikov na slovenščino, izdelal Wolfov (Cigaleto) nemško-slovenski slovar, „Znanstveno terminologijo s posebnim ozirom na srednja učilišča“, imenstvo slovenskemu atlantu in spisal brezštevilnih temeljitih člankov v raznih slov. listih.

Slovenski narod Cigali mnogo dolžuje, kajti neprecenljiv je zaklad, katerega nam je zapustil Cigale na književnem polju. Zatorej zaključimo nad njegovo gomilo iz hvaležnih svojih src: „Slava, večna slava njegovemu spominu!“.

Politično društvo „Edinost“ ima v nedeljo, 28. t. m. ob 10. uri dp. v prostorih „delalskega podp. društva“ (Via Molin piccolo št. 1., I. nadstr.) odborovo sejo z nastopnim dnevnim redom: 1. Dogovor o pripravi za prihodnji društveni občni zbor. 2. Posvetovanje glede društvenega glasila. Ker ste obe točki važni, pozivljajo se vsi gg. odborniki, da se seje izvestno vdeležo.

Nj. c. kr. Visokost cesarjevna-udova nadvojvodinja Štefaniya napravila je na velikonočni pondeljek izlet k sv. Andreju. Nj. Visokost spremljevali so: visoka njena mati, kraljica belgijska Henrietta, princesa Klementina in grofinja Sylva-Tarouka. Visoka gospoda izstopila je pri sv. Andreju iz vóz ter se podala na pripravljen čoln na par, kateri je takoj odrinil k naši vojnej eskadri, zakotvenej v miljanskem zalivu. Ko se je gospoda približala eskadri, pozdravljale so jo vse vojne ladije z fanfarami, na admiralnej ladiji pa se je avrala avstrijska in belgijska himna. —

Po kratkem ogledu eskadre vrnila se je gospoda po morju v Miramare. Včeraj je odpotovala Nj. c. kr. Visokost s kraljico Henrietto, princesinjo Klementino in spremstvom na Reko v pohode nadvojvode Josipa. — V Miramare se vrne danes ob 3/4 10 uri zvečer.

Za družbo sv. Cirila in Metoda nabrala je vesela družba v krčmi pri slovenski zastavi v ulici Commerciale f. 1.60. — Druga „vesela družba“ nabrala je v gostilni g. Tanceta v Nabrežini f. 1.25 — Pri „Kukavici“ nabrala je vesela družba dne 21. t. m. f. 1.20. — Gosp. Žitomir Počkaj in družba v dobil je za v korist podružnice prodano jabelko dne 22. t. m. v Brezovci f. 5. — V isti namen licitoval je g. Gojmir Počkaj pisanko „pri Žnebli“ (Barčenci) v Herpeljah ter dobil zanjo f. 2.25. — Vsem gospodom darovalcem izrekamo presrečno zahvalo!

V Gorici snuje se „ženska podružnica“ družbe sv. Cirila in Metoda. Ustanovni zbor bode baje dne 28. t. m. „Sl. N.“ opaža k tej veselji vesti: „Slava vrlim domorodkinjam na Goriškem, da so se pridružile svojim tržaškim in ilirsko-bistriškim zavednim sestram!“ Mi pa dodajmo vprašanje: Kaj pa je z ljubljanskimi domorodkinjami?

Odbor „delalskega podp. društva“ konstituiral se je na ta le način. I. podpredsednik g. M. V. Živic, II. podpredsednik g. A. Hrast; knjižničar g. G. Jereb, knjigovodja g. H. Viličič. Gospodarji: g. Franjo Žitko, St. Prele, Fr. Čarga in Fr. Lovišček. Načelnik veselice odseku: društveni pevovodja gosp. V. Kosovel, njegov namestnik g. I. Drašček. Načelnica ženskega oddelka gospa M. Schmidt.

Umril je dne 22. t. m. v Trstu po dolgotrajnem bolehanju višji poštni kontrolor g. Karol Bründel. Pokojni bil je znan v vseh krogih kot točen in nepristranski uradnik. N. p. v. m!

„Reichswehr“ poroča, da so ulanski polk št. 1, pešpolk št. 19 in topničarski polk št. 10, kateri so doslej nosili ime pokojnega cesarjeviča Rudolfa, isto odložili vsled Najvišje naredbe. — Zapovednik 8. vojnega kôra in zapovedujoči general v Pragi, fzm. Josip baron Filipovich stavi se baje vsled slabega zdravja v začasno umirovljenje.

Vojna naša eskadra odplula je dne 23. t. m. ob 7. uri zjutraj iz zaliva pri Miljah proti Pulji.

Mati mladega kralja srbskega pride, kakor se poroča iz zanesljivih virov, 1. maja s. s. (14. maja) v Beligrad. — Sprejem kraljice bode viličasten. Nekoliko dni ostane v kraljevskem konaku v Beogradu, zatem pa si vzame v najem letovišče „Simić“ v Topdžiderju, katero namestila kupiti. Po tej vesti misli kraljica Natalija ostati v Srbiji. Prebivalstvo baje željno pričakuje nje vrnitev.

Vabilo na veselico s plesom, katero priredi pevsko društvo „Adrija“ v Barokovljah v nedeljo dne 28. aprila 1889. v dvorani kopališča „Excelsior“ z nastopnim vsprememom: 1. J. Vilhar: „Pozdrav Samoboru“, zbor. 2. Lojza Pesjakova: „Adrija“, deklamuje g.čna Nadliškova. 3. Hajdrih: „Slovo“, četveroapev. 4. I. pl. Zajc: „Hrvaticam“, zbor s samosplovom basa. 5. J. Vilhar: „Nezakonska mati“, sopran solo s spremljevanjem na glasoviru. 6. Hajdrih: „Na boj“, možki zbor. 7. „Eno uro doktor“, burka v ednem dejanju. 8. Ples. — Mej posameznimi točkami besede in pri plesu svira godba. — Začetek ob 6 1/2 uri zvečer. Ustopnina k veselici 30 kr. za osebo; sedež 10 kr. k plesu 50 kr. — Ustopnice dobivajo se pri gg. Žitku (Corsia Stadion št. 1.), M. Keržetu (Piazza S. Giovanni št. 1.) in v kavarni „Commercio“. Zadnji dan na licu mesta pri blagajnici.

Pevsko društvo „Adrija“ v Berkovljah spremenilo je svoj program za prihodnjo društveno veselico v toliko, da prevzame na prošnjo odborovo deklamacijo „Adrija“

g.čna Nadliškova namesto obolele g.čne Kobalove.

Velikonočni prazniki prinesli so nam prekrasno pomladansko vreme. Vse, kar je moglo iz mesta, hitelo je zatorej v zeleno okolico, da se veseli na milej, božje naravi. Vsi kraji bližnje in daljne okolice bili so polni mešanskega ljudstva, ki je uživalo duhteči sveži zrak do pozno v noč. Vse je v cvetju, s Kristom vstala je tudi spomlad, katera navdaja človeško srce z novimi nadejami do boljše bodočnosti.

Vabilo na veselico, katero priredi Štursko-Ajdovski pevci in pevkinje dne 28. aprila t. l. v korist družbe sv. Cirila in Metoda v dvorani društva „Edinosti“. Spored: 1. Domovini, mešan zbor, Fr. Vilhar. 2. Govor. 3. Njega ni, možki zbor, Kocijančič. 4. Deklamacija: Stari hajduk, Krilan. 5. Na planine, mešan zbor, P. H. Sattler. 6. Na Velebitu, možki zbor, Fr. Vilhar. 7. Igra: Županova Micika. Po zvršenem sporedu domača zabava. Začetek ob 8. uri zvečer. Ustopnina za osebo 30 kr., sedež 20 kr. Glade na imenitno blagi namen veselice, se radodarnosti ne stavijo meje. K mnogobrojni udeležbi najljubše vabi Veselični odsek.

Goriška ljudska posojilnica imela je koncem leta 1888. v svoji blagajni gotovine 959 gld. 45 1/2 kr. V prvih treh mesecih imela je posojilnica dohodkov gold. 14.878.77, stroškov 14.248 gold. 55 kr., vsega prometa skupaj 30.086 gl. 77 1/2 kr. in v blagajnici 1589 gl. 67 1/2 kr. gotovine, ki se je prenesla v račun za drugo letošnje četrtletje. Radi večjih sredstev bilo je mogoče bolje in hitreje ustrezati raznim prošnjam, nego lanske leto. Posojilnična glavnica iznaša uže nad 12.000 gold.; a društveniki so zavezani za morebitne zgube s to svoto in še z drugo v enakem znesku, zatorej skupej s 34.000 gl., z rezervnim zalogom, ki šteje blizu 2000 gl., in s premakljivim premoženjem. Leta 1888 za leto 1889 predplačane obresti iznašajo uže toliko, kolikor treba za 5% deležnino od vplačanih deležev in še več. Drugo, kar pride, bode za obresti hranilnih ulog po 4 1/2 od sto, za upravne stroške, za morebitne manjše zgube in za rezervni zalog. Posojilnica vrlo napreduje, naj bi se zatorej vzdržali tudi tržaški rodoljubi ter posnemali vzgled goriških sobratov!

Hranilno in posojilno društvo na Ptuiju poslalo nam je svoj računski sklep za V. poslovno leto, iz katerega razvidimo, da zadruga izvrstno napreduje. Koncem leta 1888. broji zadruga 2005 članov; deležev je ostalo gold. 32.275.75, denarja se je naložilo na obresti gld. 113.890.65, isplačalo se je vlog gld. 70.096.46, ostaje vlog itd. 209.325 gld. Promet bil je sploh dovelj živahen, kajti znaša skupaj 457.934 gl., zatorej ostaje zadrugi čistega prebitka gl. 2.221.62. — Za prihodnost želimo društvu še lepši napredek!

„Dom in svet“. Štev. 4. prinaša nastopno vsebino: 1. Upanje. 2. Sree in čut. 3. Spomin. 4. Brata. 5. Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega. 6. Srečen lov. 7. Mladi gospodič. 8. Vede v sedanjem času. 9. O spiritizmu. 10. Ali je umetnost sama sebi namen? 11. Nekaj o našem mestniku (lokalu) na u in i za možki srednji spol. 12. Šola in življenje. 13. Slovestvo. 14. Raznoterosti. 15. Vadnica.

Dopolnilne volitve za ljubljanski mestni zbor vršile so se v III. razredu dne 23. t. m. Izvoljena sta gg. Ant. Klein in dr. V. Gregorič, oba narodna kandidata. Za II. in I. razred priporoča „Narodni volilni odbor“ te-le kandidate: za II. razred, ki voli dne 25. aprila: Povše Fran, hišni posestnik itd., Rozman Ivan, župnik pri sv. Jakobu, dr. Vošnjak Josip, dež. odbornik itd., prof. Zupan Tomo, ravnatelj Alojzije-višča. Za I. razred, ki voli dne 27. aprila: Dr. Mosché Alfonz, odvetnik in deželni poslanec, Murnik Ivan, cesarski svetnik itd., Pakič Mihael, hišni posestnik in trgovec itd., Ravnikar Fr., dež. knjigovodja.

Vodovod v Ljubljani. Iz „Sl. Nar.“ posnemamo, da se je za ljubljanski vodovod uže začelo pokladati cevi po mestu. Mesto bode zatorej v kratkem preskrbljeno z zdravim vodo v obilju.

Dolenjski „Sokol“ obhaja s sodelovanjem „dolenjskega pevskega društva“ dne 9. in 10. junija t. l. (binkoštno nedeljo in ponedeljek) v Novem mestu blagoslovljenje društvene zastave; o tej priliki se odkrije spominska plošča na domu F. Metelka, slovenskega velikega umnika (blizu Škočijana) v spomin stoletnice njegovega rojstva.

Odbor podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju poslal nam je sledeče poročilo: Društvo še neobstoji pol leta, pa uže šteje 80 udov: 16 ustanovnikov in 64 rednih udov, podpornikov in dobrotnikov. Vsega skupaj je društvo prejelo 1127 gld. Glavnica znaša 815 gld. ter je naložena v dveh Dunajskih hranilnicah. Razdelilo se je 244 gld. Društvo ima tudi srečko Rudolfove ustanove, ki so jo l. 1884. kupili Dunajski Slovenci ter jo podarili podpornemu društvu. Ustanovne stroške, koleke, tiskovine, poštne znamke itd. poravnal je odbor z 28 gld. iz svojega. — Od slovenskih pokrajin pristopilo je največ udov iz Kranjske, namreč 8 ustanovnikov in 18 podpornikov, skupaj 26 udov s svoto 481 gld. in sicer iz Ljubljane 8 udov: 2 ustanovnika in 6 podpornikov s 136 gld.; iz Kranja 2 ustanovnika, 5 podpornikov in 4 dobrotniki, skupaj 11 udov s 130 gld.; iz Radovljice 2 ustanovnika s 100 gld.; iz Vipave 1 ustanovnik s 50 gld.; iz Idrije, Litije, Škofjeloke po 1 podpornik a 5 gld. — Za Kranjsko pride Štajerska z 9 udi s 103 gld. in sicer: iz Gornjega grada 1 ustanovnik s 50 gld., 1 podpornik s 5 gld., skupaj s 55 gld.; iz Celja 3 podporniki s 30 gld.; z Vranskega 1 podpornik s 5 gld.; iz Blance 2 podpornika z 10 gld.; iz Dol. Hrastnika 1 dobrotnik s 3 gld. — Tudi iz Koroške pristopilo je 5 udov, z 18 gld. in sicer iz Špitala, Dholce, Švabeka, Vogrič. Iz Zagreba pristopil je 1 podpornik s 5 gld. Največ udov šteje društvo na Nižjem Avstrijskem, oziroma na Dunaji in sicer 7 ustanovnikov in 32 družih udov, skupaj torej 39 udov, ki so uplačali 520 gld. Dunaju pripada 6 ustanovnikov in 32 udov s 467 gld., Dun. Nov. mestu 1 ustanovnik s 50 gld. — Na 26 prošenj bilo je razdeljenih 244 gld. Prošileci so iz Goriške, Koroške, Kranjske in Štajerske, največ juristov, a tudi mnogo medicincev, filozofov in živinozdravnikov. V meseci marci prišel se je odboru zahvalit koroški Slovenec, ki je ravno dovršil svoje študije, trdeč, da se ima le podpornemu društvu zahvaliti, da je mogel končati svoje nauke, ker ga je ono v najvažnejšem času gmotno podpiralo. Večno će biti za to hvaležen. Obljubil je naseliti se v svoji domovini ter zvesto delovati za svoj narod. — Odbor podpornega društva prosi uljudno za daljno pomoč iz domovine in da bi poverjeništvu blagovolili prevzeti posebno oni, ki so jedenkrat na Dunaji študirali. Naslov blagajnikov: G. R. Pukel, Wien VII. Zieglergasse 65.

Morski volkovi so se zopet prikazali v jadranskem morju. Pred pristaniščem v Visu vjeli so 2-10 m. dolzega morskoga volka, ribiči pa so opazili 5. t. m. blizu Dubrovnika 2 milji od obali dva ogromna morska volkova.

Nagla smrt. G. Fran Lettner, registraturni uradnik a. o. lloyda umrl je 22. t. m. pp. nagloma v svojem stanovanju.

Statistika umrlih. Od 14. do 20. t. m. umrlo je v Trstu 81 oseb in sicer 43 možkih in 38 ženskih. Po starosti bilo jih je 13 do 1., 12 do 5., 6 do 20., 10 do 30., 8 do 40., 17 do 60., 11 do 80., leta in 4 preko 80 let. Lani je umrlo v istej dobi 13 oseb več. Poprečno je umrlo izmed 1000 oseb 26.64.

Požar. V Šklednju navstal je na veliko soboto po noči ogenj v nekej hišici

